

ITALIÀ

TERRITORIS ON ES PARLA

L'italià és una llengua parlada a la península itàlica, a les illes de Sicília i Sardenya i als cantons Suïssos de Ticino i Graubünden, així com a alguns llocs de la costa oriental de la mar Adriàtica. Territorialment es parla a Suïssa, a la República Italiana, a Croàcia i a Eslovènia. Tot i que la majoria de parlants es troben a la República Italiana (57 milions), hi ha grans comunitats italianes a l'estranger. Les major colònies les trobem a Canadà i EEUU (1.2 milions) i a Brasil i Argentina (1.5 mil). A Somàlia, antiga colònia italiana, també hi ha unes elits italòfones.

DIVERSITAT INTERNA/ VARIACIÓ GEOGRÀFICA

És rellevant tenir en compte que l'italià que tractem en aquesta fitxa és l'italià estàndard, una evolució del dialecte toscà florentí. En realitat el que se sol entendre per italià és en realitat un contínuum de llengües que varien gradualment. La variació geogràfica de les llengües itàliques és la següent: grup central, grup meridional i grup septentrional. La variació depèn de la distància geogràfica de les varietats, com més pròximes siguin dues varietats més s'assemblaran. Les diferències poden arribar a fer impossible la intercomprensió entre diferents dialectes o llengües.

NOMBRE APROXIMAT DE PARLANTS AL MÓN

Té al voltant de 60 milions de parlants. S'ha de tenir en compte que molts dels parlants el parlen com a L2, ja que la seva primera llengua és una altra varietat italiana, o *dialetto* com els italians ho anomenen. Segons les darreres dades, un 44% de la població italiana utilitza exclusivament l'estàndard, enfront d'un 53% que l'alterna amb la seva varietat geogràfica.

Material elaborat per Linguapax amb el suport de:

Ajuntament
de Barcelona

Diputació
de Barcelona

ESTATUS JURÍDIC I DE FACTO

L'italià gaudeix d'un estatus jurídic favorable a quasi tots els indrets on es parla. Ara bé, les diferents varietats italianes si que es troben en una situació de substitució, enfront un italià estàndard en expansió. A la República Italiana és l'única llengua oficial, a Suïssa és una de les quatre llengües cooficials, al comtat d'Istria (Croàcia) i al litoral eslovè també és llengua cooficial amb el croat i l'eslovè respectivament. És interessant saber que a la República Italiana l'italià no va esdevenir oficial fins el 2007, a través d'una llei de llengües força polèmica, ja que algunes comunitats lingüístiques no se senten identificades amb l'italià toscà.

La rellevància històrica cultural de l'italià fa que sigui una llengua amb cert prestigi i que no veu amenaçada la seva supervivència. Tot i això, a les comunitats emigrades la llengua es perd en màxim tres generacions i a Suïssa l'ús entre els joves és minoritari. A Malta, durant els segles XVII i XIX va ser la llengua de cultura i de l'administració.

FILIACIÓ

Família indoeuropea - itàlica – branca romànica. Altres llengües properes a l'italià són el dàlmata o el francès.

ESTATUS oralitat / escriptura

L'italià té tradició escrita, i l'alfabet que s'utilitza és el llatí, amb algunes modificacions per adaptar-lo. En italià s'utilitzen algunes grafies que no utilitzem en català, com ara el diacrític <^> o <gn> per la nostra <ny>. A més, també li manquen algunes grafies que el català sí que té, com ara la <x> i la <j>. El nom d'italià en aquesta llengua s'escriu de la següent manera: *italiano*.

TRETS FORMALS BÀSICS

Fonètica

1. En italià els sons de *b*, *d*, i *g* sempre es realitzen de manera oclusiva. En català, en canvi, aquestes consonants canvien en algunes posicions: no sonen igual les dues <d> de *dedins*. Els parlants d'italià les realitzen totes com la primera <d>.
2. A l'italià li manquen alguns sons del català, com ara la *erra vibrant* o la *ge* de *genoll*.
3. Les paraules en italià solen ser esdrúixoles, això fa que els parlants d'italià sovint realitzin d'aquesta manera paraules catalanes.
4. L'estructura sil·làbica de l'italià no permet que les paraules acabin en consonant. En català, en canvi, això passa sovint: *mans*, *por*, *llum*. Això fa que els parlants d'italià afegixin una vocal a les paraules catalanes que acaben en consonant. Per exemple, diuen *manse*, *pore* o *llume*.

Morfologia i sintaxi

1. En italià, com en català, els substantius tenen gènere. Tot i això, hi ha diferències entre els gèneres que se li assignen al substantiu, això fa que els parlants de italià facin sovint errades amb el gènere. Per exemple *avantatge*, *calor* i *cap* tenen el gènere oposat en italià: *vantaggio*, *calore* i *testa*.
2. En italià el plural es forma mitjançant l'adició de diferents vocals segons el gènere. Això fa que en català puguin cometre errors en la creació del plural, ja que sempre es realitza de la mateixa manera: afegint una /s/.
3. El verb *tenir* en italià és l'equivalent al verb català *haver*. Això fa que els parlants d'italià emprin sovint el verb *haver* per indicar possessió.
4. En italià hi ha dos verbs auxiliars, *haver* i *ser*, mentre que en català només n'hi ha un, *haver*. Això fa que, per exemple, els italians utilitzin el verb *ser* amb alguns verbs. Exemple: *Les noies són arribades*.

LLENGUA I INTERACCIÓ SOCIAL

Material elaborat per Linguapax amb el suport de:

Ajuntament
de Barcelona

Diputació
de Barcelona

hola	ciao	bona tarda	buona sera	gràcies	grazie
com estàs?	come stai?	bona nit	buona notte	perdona	perdona
molt bé, i tu?	bene, e tu?	per favor	prego	benvingut	benvenuto
bona dia	buon giorno	de res	niente	si	se
no	no				

LÈXIC

Termes de parentiu

No trobem moltes diferències entre els termes de parentiu de l'italià i del català. La més diferent és la utilització del mateix terme per a *nebot* i *nét* o l'ús de dos termes diferents per referir-se a germà i germana.

germà	fratello	nebot	nipote
germana	sorella	nét	nipote
		padrí jove	padrino

Sistema numeral

El sistema numeral de l'italià, com el del català, té un sistema numeral de base 10 i base 20.

1	uno/una	6	sei	11	undici
2	due	7	sette	20	venti
3	tre	8	otto	100	cento
4	quattro	9	nove		
5	cinque	10	dieci		

ESTATUS CULTURAL DE LA LLENGUA

L'italià consta de gran tradició literària i cultural. Els primers escrits daten del segle X, quan s'escriuen en les diferents varietats lingüístiques. És al segle XI que Dante escriu la *Divina Comèdia* en el dialecte toscà i esdevé aquesta llengua de difusió cultural, amb altres escriptors importantíssims com Petrarca o Bocaccio. A partir del segle XVII es va iniciar un fort procés d'escolarització prenent de base l'italià toscà, el que esdevingué l'estàndard.

L'administració, l'educació i els mitjans de comunicació han fet que aquesta varietat hagi esdevingut la llengua correcta, de cultura, i llengua de quasi la meitat del país. La situació entre l'italià i els *dialetti* és complexa. Per a gran part d'Itàlia, i per als italo parlants no italians, les seves varietats estan subjectes a prejudicis i desprestigi. Així, la llengua que es parla a casa, o amb certs amics, no és la mateixa llengua que es parla a la universitat, les escoles o l'administració. Això fa que aquests dialectes es trobin en procés de substitució. Hi ha, però, moltes entitats i associacions que lluiten pels drets lingüístics de les diferents varietats.

RECURSOS SOBRE LA LLENGUA DISPONIBLES A BARCELONA

- Escola oficial de Idiomes - <https://www.eoibd.cat/es/>

Material elaborat per Linguapax amb el suport de:

Ajuntament
de Barcelona

Diputació
de Barcelona

- Estudis universitaris a la UB- <http://www.ub.edu/filsit/>
- Centre d'Autoaprenentatge de Llengües de la UB. - <http://www.ub.edu/slc/ffil/servei3.htm>
- Academia Italiana de Barcelona i a Escola Elemental. - <http://www.scuolaitalianabarcellona.com/>
- L'Istituto di Cultura - http://www.iicbarcellona.esteri.it/iic_barcellona/it/
- Centro Culturale Ama l'italiano - <http://www.centroamalitaliano.com/>

Bibliografia

<http://www.omniglot.com/>

<https://www.ethnologue.com/>

[Consitutció italiana](#)

[Constitució Suïssa](#)

[Accademia della Crusca - http://www.accademiadellacrusca.it/it/copertina](http://www.accademiadellacrusca.it/it/copertina)

[Informant MM](#)

Material elaborat per Linguapax amb el suport de:

Ajuntament
de Barcelona

Diputació
de Barcelona